Дребот О.І.
д-р екон. наук, проф.,член-кор. НААН
Тарнавський В.А.
аспірант
Інститут агроекології і природокористування НААН
м. Київ

ІНСТРУМЕНТИ ФІСКАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТА ЇХ ВЗАЄМОДІЯ

Інструментами фіскального регулювання є засоби, які застосовуються державою для виконання своїх функцій, тобто це конкретні способи впливу на процес формування ресурсів бюджету, їх розміщення та ефективне використання, стимулюючи або обмежуючи при цьому характер дії. По-перше, це стосується доходів і видатків бюджету, їх збалансування та оптимізації (бюджетні інструменти). По-друге, це оподаткування й регулювання соціально- економічних процесів, а також їх вплив на розвиток галузі (податкові інструменти) [3].

Сукупність важелів та інструментів фіскального регулювання утворюють механізм. Механізм фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування - це взаємопов'язане функціонування як податкових, так і бюджетних методів, інструментів та важелів для ефективного досягнення цілей розвитку у цій галузі. Тобто йдеться про узгоджену мобілізацію фінансових ресурсів до державного бюджету та їх використання для вирішення проблем соціально-економічного характеру в сільському господарстві.

Виходячи з цього, є тісний зв'язок між бюджетним та податковим механізмом. Складовими фіскального механізму є бюджетний, котрий являє собою систему спеціально розроблених у державі форм та методів створення й використання фінансових ресурсів з метою ефективного ведення сільського господарства, та податковий, який впливає на формування доходів бюджету, збалансовує доходи і видатки, визначає динаміку еколого-економічного розвитку галузі. Таким чином, відповідне галузеве регулювання передбачає використання податкової та неподаткової (бюджетної) складових, реалізація яких здійснюється шляхом застосування відповідних інструментів. До останніх належать [1]:

– податкові: податкове навантаження; податкові ставки; податкові пільги; спеціальні режими оподаткування; альтернативні режими оподаткування; розстрочення і відстрочення податкових платежів.

– неподаткові (бюджетні): структура видатків бюджету; бюджетні інвестиції; трансферти; бюджетний дефіцит.

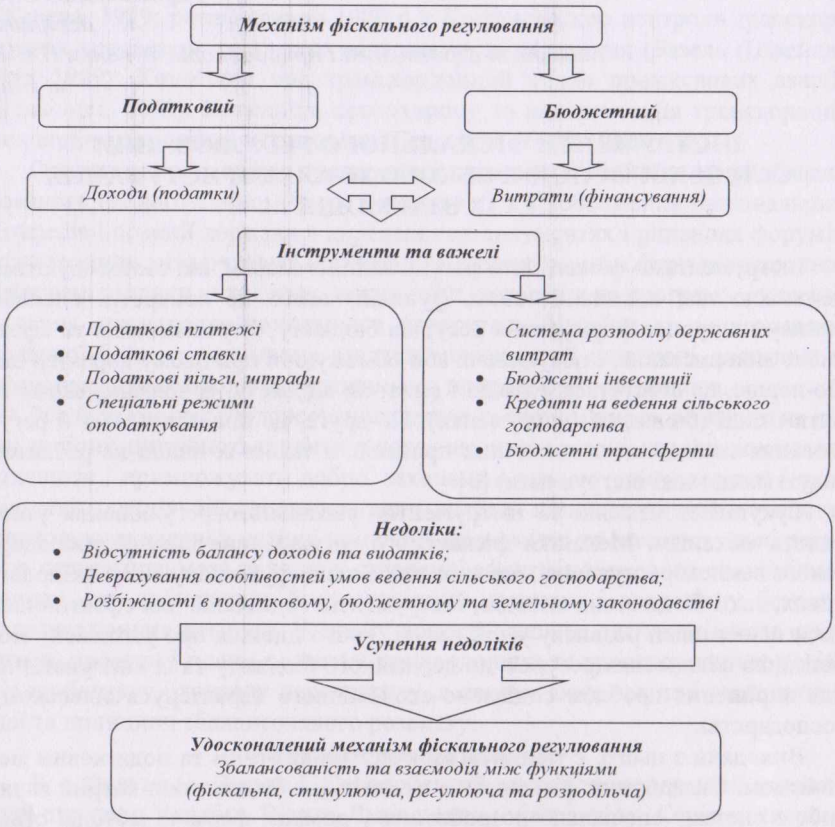

Рис 1. Структурно-функціональна схема механізму фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування

Поєднання бюджетних та податкових важелів, тобто фіскальне регулювання, вважається вдалим, коли мінімізується вплив на економічні процеси.

Механізм фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування доцільно розглядати, як систему взаємозв'язку бюджетних та податкових інструментів та важелів, що повинні забезпечувати достатній рівень надходжень до бюджетів і позабюджетних фондів, а також стиму-

лювати суб'єктів землекористування стосовно збалансованого використання земельних ресурсів.

Функціонування сільськогосподарського землекористування неможливий без ефективного механізму його взаємодії з державою, органами законодавчої і виконавчої влади. Земельне, податкове та бюджетне законодавство є недосконалим, що призводить до значного скорочення джерел доходів місцевих бюджетів, низької зацікавленості місцевих органів влади у нарощуванні податкової бази та мобілізації фінансових ресурсів регіонів, еколого безпечному використанні та охороні природних ресурсів під час сільськогосподарської діяльності. Тому впорядкувати інтереси та поведінку учасників господарських процесів у сільськогосподарському секторі економіки можливо за допомогою вдосконалення фіскального інструментарію. У зв'язку з неузгодженістю податкового, бюджетного та природоохоронного законодавства, недосконалістю фіскальних інструментів стимулювання економії природних ресурсів та повторного застосування природної сировини, недостатнім методологічним забезпеченням ідентифікації бази стягнення фіскальних платежів за спеціальне використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища необхідно розширити спектр важелів та інструментів фіскального регулювання, які б враховували основні інституціональні перетворення.

Список використаних джерел

1. Паєнтко Т.В. Інструменти фіскального регулювання фінансових потоків / Т.В. Паєнтко. // Ефективна економіка. - 2011. - № 8. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями) //Відомості Верховної Ради України (ВВР)- Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112- Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.

3. Хвесик М.Формування нової моделі фіскального регулювання природокористування: інституціональні передумови, методологічне забезпечення та практичні рекомендації / М. Хвесик, В. Голян, В. Бардась // Економіст. - 2013. - № 9. - С. 4-13. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua.